

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СЛІДЧИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Полковніков Василь Григорович

слідчий слідчого відділу Бориспільського відділу поліції Головного управління Національної поліції в Київській області

Згідно з Кримінально-процесуальним кодексом України слідчий – це службова особа слідчого органу, визначеного законом, яка уповноважена в межах встановленої компетенції здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. До таких слідчих органів належать підрозділи Національної поліції, СБУ, ДБР, Бюро економічної безпеки України, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України [1].

Діяльність органів досудового розслідування, що здійснюється слідчими підрозділами Національної поліції України, відіграє особливу роль у забезпеченні прав і свобод громадян, оскільки від ефективності цієї діяльності залежить реальний стан захищеності цих прав/свобод від злочинних та інших протиправних посягань [2].

Статус слідчого, з наукового погляду, – це сукупність суспільно-політичних відносин, обстановка суспільного життя, в яких він працює (існує); важлива роль слідчого у суспільстві, у професійному, правоохоронному та судовому середовищі, а в деяких випадках – і в сім'ї [3]. Слідчі підрозділи Національної поліції України є структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліції, її територіальних органів – головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, територіальних (відокремлених) підрозділів головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, які згідно з кримінальним процесуальним законодавством є органами досудового розслідування, які забезпечують досудове розслідування кримінальних правопорушень, що віднесені до підслідності слідчих органів Національної поліції. Чинним процесуальним законодавством слідчий наділяється процесуальними обов'язками та правами.

Згідно з чинним законодавством слідчими органів досудового розслідування Національної поліції України можна вважати: заступника голови Національної поліції України – начальника головного слідчого управління та його заступників; заступників начальників головного управління Національної поліції в областях, місті Києві, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі та їх заступників, начальників слідчих управлінь, начальників відділів (відділень) у складі слідчих управлінь, їх заступників, старших слідчих в особливо важливих справах, старших слідчих і слідчих.

Слідчий – це службова особа органу Національної поліції України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої Конституцією [4] та Кримінально-процесуальним кодексом України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Він під час досудового розслідування самостійно ухвалює процесуальні рішення, крім випадків, коли законом передбачено винесення рішення слідчого судді, суду або згода прокурора чи погодження керівника слідчого підрозділу, або якщо рішення про його проведення ухвалює виключно прокурор, і є відповідальним за законне та своєчасне виконання цих рішень.

При виконанні своїх службових обов'язків слідчий, зокрема, зобов'язаний: під час досудового розслідування дотримуватися вимог Конституції [4], Кримінально-процесуального кодексу та інших законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; забезпечувати повне, усебічне та

неупереджене розслідування кримінальних правопорушень у межах установлених строків; виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі; забезпечувати реалізацію в повному обсязі прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження; не розголошувати відомості, що становлять державну чи іншу таємницю, що охороняється законом, інформацію про приватне (особисте й сімейне) життя особи та інші відомості, здобуті при розслідуванні кримінальних правопорушень; у разі наявності визначених підстав заявляти самовідвід від участі в кримінальному провадженні. Утручання в процесуальну діяльність слідчих осіб, що не мають на те законних повноважень, не дозволяється [5].

До органів досудового розслідування Національної поліції України слідчий відбирається, як правило, за конкурсом. До кандидатів висуваються такі основні вимоги: висока мотивація та орієнтація на якісні зміни в державі; аналітичні здібності, здатність систематизувати, узагальнювати інформацію, компетентність, комунікабельність; неупередженість і порядність; самостійність, організованість, відповідальність; наполегливість, рішучість, стриманість, здатність швидко ухвалювати рішення в умовах обмеженого часу; стійкість до стресу, емоційних і фізичних навантажень; уміння аргументовано висловлювати свою думку; прагнення до розвитку та самовдосконалення; досвід роботи з персональним комп'ютером. При цьому до кандидатів існують такі формальні вимоги: громадянство України; вік від 18 років; вища освіта освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра в галузі знань «Право» [6].

Отже, особливість правового статусу слідчого органу досудового розслідування Національної поліції України є те, що прийом його на службу, допуск до проведення досудового розслідування, переведення та звільнення здійснюється відповідним старшим начальником. Основною функцією слідчого органу Національної поліції України є здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, які віднесені до його підслідності. Він наділяється певною процесуальною незалежністю та має бути захищений від будь-якого незаконного впливу на нього.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Горелов М. Організаційно-правові основи діяльності слідчих підрозділів ОВС України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. аграр. ун-т. Київ, 2008. 19 с.
3. Гуртієва Л. Етичні основи діяльності слідчого: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2008. 20 с.
4. Конституція України. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України. Затверджено Наказом міністерства внутрішніх справ України від 6 липня 2017р. № 570. Верховна Рада України. 2018. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>
6. Конкурс на посаду слідчого. ГУНП в Полтавській області. 2017. https://nabir.np.gov.ua/index.php?r=recruitment/process_recruitment&id=6317.
7. Зайцев О. Організаційний та процесуальний статус слідчого. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 4. <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/11/4-18-ua/33.pdf>